

دانشگاه امام حسین (ع)
پژوهشکده علوم انسانی
رشته حسابداری

پایان‌نامه کارشناسی ارشد
بررسی کفایت و تأثیر اطلاعات سیستم حسابداری
اموال سپاه در تصمیم‌گیری فرماندهان نظامی

دکتر محمد عرب‌مازار

استاد راهنما

دکتر غلامحسین نیکوکار

استاد مشاور

محمود مردانی گرم‌دره

به‌کوشش

رتال جامع علوم انسانی

بهار ۱۳۷۷

مقدمه

برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری، اجرا و کنترل، هر کدام بخشی از وظایف مدیریت است که فرماندهان نظامی باید به بهترین شکل آن را انجام دهند. در واقع، رمز اصلی موفقیت فرماندهان این است که حلقه ارتباطی و زنجیره پیوسته‌ای را بین این کارکردها ایجاد کنند.

سیستم اطلاعات حسابداری (AIS) به عنوان زیرسیستم اطلاعات مدیریت (MIS) یکی از حلقه‌های ایجاد ارتباط بین کارکرد برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری، اجرا و کنترل است.

بیان مسأله

به‌رغم اینکه سالانه حدود نیمی از بودجه کل کشور توسط وزارتخانه‌ها و مؤسسات دولتی صرف خرید داراییهای ثابت از قبیل ساختمان، اتومبیل، ماشین‌آلات، لوازم اداری و نظایر آن می‌شود و این‌گونه وسایل در طول چندین دوره مورد استفاده قرار می‌گیرد، هنگام خرید به حساب هزینه قطعی منظور می‌شود و صرفاً اطلاعات آنها به صورت آماری در دفترهای سرجمع‌داری، که جدا از سیستم حسابداری است، ثبت می‌شود. بدین‌سان صورتهای مالی واحدهای دولتی فاقد اطلاعات مربوط به بخش عمده‌ای از منابع و داراییهای مولد است و نهایتاً اطلاعات این سیستم نه تنها از کفایت و ویژگیهای کیفی لازم برخوردار نیست بلکه به دلیل عدم قابلیت اتکا کاربرد چندانی نیز در تصمیم‌گیری مدیران ندارد.

از سال ۱۳۷۳ نگارنده این پایان‌نامه را با عنوان سیستم حسابداری اموال تدوین، طراحی و به مرحله اجرا گذاشته و از این طریق به جمع‌آوری اطلاعات مربوط به داراییهای ثابت پرداخته و بابت این اطلاعات در دفترهای جانبی به سازماندهی آنها اقدام کرده است.

این تحقیق در نظر دارد مشخص کند این سیستم به عنوان بخشی از سیستم اطلاعات حسابداری در زیرمجموعه سیستم اطلاعات مدیریت سپاه به چه میزان اطلاعات مورد نیاز فرماندهان را در خصوص اموال سرمایه‌ای تحت اختیار به‌گونه‌ای مطلوب و کافی تأمین می‌کند. همچنین میزان کفایت و تأثیر گزارشهای مالی واحد حسابداری اموال در تصمیم‌گیری فرماندهان و مدیران بررسی و مشخص گردد.

فرضیات تحقیق

- ۱- سیستم حسابداری اموال سپاه، اطلاعات کافی و قابل اتکایی در مورد اموال به فرماندهان و مدیران ارائه نمی‌دهد.
- ۲- مدیران و فرماندهان برای تصمیم‌گیریهای خود به اطلاعات اموال سرمایه‌ای نیاز دارند.
- ۳- سیستم حسابداری اموال سپاه، گزارشهای مدیریتی حاوی اطلاعات مربوط به اموال سرمایه‌ای را به فرماندهان و مدیران ارائه نمی‌دهد.

روش تحقیق

به منظور تحقق اهداف موردنظر در این پژوهش از روش میدانی و کتابخانه‌ای استفاده شده است. در روش میدانی با استفاده از پرسشنامه، اطلاعات مورد نیاز تحقیق جمع‌آوری شده است. پاسخهای استخراج شده براساس روشهای آماری و نرم‌افزار SPSS تحلیل شده است.

نتایج تحقیق

بطور کلی نتایج نشان می‌دهد اطلاعات مالی واحد حسابداری اموال بیشترین نقش را به ترتیب در حفظ و حراست از اموال، توزیع عادلانه ثروت در سپاه، بودجه‌بندی جاری و سرمایه‌ای، بهره‌برداری صحیح از امکانات و تجهیزات، برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و کنترل و انجام مانورهای نظامی دارد. همچنین ارزش ریالی اموال به قیمت روز، ارزش ریالی استهلاک اموال در طی دوره، هزینه‌های تعمیر و نگهداری و بهسازی اساسی اموال، ارزش ریالی داراییهای اسقاطی طی دوره، ارزش ریالی اموال موجود در انبار، و ارزش ریالی اموال به قیمت تمام‌شده به ترتیب بیشترین کمک را به فرماندهان در انجام وظایف مدیریتی یعنی برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و کنترل می‌کند.

نتایج آزمون فرضیه سوم نیز نشان می‌دهد که این فرضیه مورد تأیید قرار نگرفت.

این ادعا که سیستم حسابداری اموال سپاه گزارشهای مدیریتی حاوی اطلاعات مربوط به اموال سرمایه‌ای را به فرماندهان و مدیران ارائه نمی‌دهد، ثابت نشد. برعکس مشخص شد که سیستم فعلی حسابداری اموال سپاه، اطلاعات لازم مدیریتی را در اختیار فرماندهان و مدیران نظامی قرار می‌دهد.

توضیح این نکته لازم است که در هر حال نتایج بررسی نشان می‌دهد که در حال حاضر اطلاعات سیستم حسابداری اموال به جهت رعایت اصول حسابداری (اصل بهای تمام شده) نیازهای مدیریتی فرماندهان و مدیران نظامی را در مورد قیمت روز سرمایه رده تأمین نمی‌کند و این موضوع مؤید نتایج آزمون فرضیه اول (فرضیه فرعی سوم) است.

پیشنهادها

در بخش پیشنهادها نکاتی در مورد اقداماتی که ادارات مالی و بودجه و اعتبارات می‌توانند برای استفاده مطلوب از این سیستم به عمل آورند، ارائه، و همچنین به وزارت امور اقتصادی و دارایی یرای تعمیم این سیستم به سایر وزارتخانه‌ها پیشنهاد شده است.